

Allergisch voor tandpasta

Recent kwam een patiënt van ons voor jaarlijkse evaluatie. Deze patiënt heeft een gezond maar gereduceerd parodontium en is voor het gezonde parodontium mede afhankelijk van de nazorg van onze mondhygiënist. Door het gereduceerde parodontium heeft hij klachten van sensibele tanden. Door het gebruik van een speciale tandpasta tegen gevoelige tandhalzen weet hij de klachten onder controle te houden.

Laurens Tinsel en Fridus van der Weijden

In het gesprek voorafgaande aan de evaluatiemetingen vertelde de patiënt enkele weken geleden zes keer in het ziekenhuis te zijn geweest, waaronder twee keer bij de spoedeisende hulp. Helaas hebben we hem tijdens deze problemen niet gezien en het probleem niet zelf kunnen documenteren. Desondanks vinden we het belangrijk om in dit artikel (met zijn instemming) aandacht te besteden aan zijn verhaal.

Enige weken voor de evaluatie ontstonden er pijnlijke plekken in zijn mond. Omdat hij vermoedde dat het mogelijk met zijn zelfzorg te maken had, is hij extra gaan poetsen en interdentaal gaan reinigen. Dit leidde evenwel tot meer klachten in de mond, zodat hij via de tandarts bij de kaakchirurg is beland. Deze constateerde een wittige, afschrapbare laag die een bloedend oppervlak achterliet. Dit heeft sterk het beeld van een Candida infectie dus kreeg hij Miconazol. Dit bleek evenwel niet te helpen en zijn klachten namen verder toe. Op een gegeven moment ontstond er zelfs een angio-oedeem/ Quincke oedeem (zie foto – met dank aan de patiënt). Vanwege de zwelling en de toenemende ademhalingsproblematiek heeft hij zich gemeld op de spoedeisende hulp. Hier heeft hij antihistaminica gekregen, waarna de situatie enigszins verbeterde. Echter na verloop

van tijd kwam het probleem opnieuw terug. Spoedeisende hulp en KNO konden de oorzaak van de allergie niet vinden en alleen maar de symptomen bestrijden. Het toeval wil dat hij zonder specifieke reden de tandpasta van zijn vrouw is gaan gebruiken en dat daarna de problemen snel verdwenen.

Zwelling

De klachten van deze casus begonnen met slijmvlies-afwijkingen met een wittige afschrapbare laag. Dit is niet direct te associëren met een allergische reactie, waardoor het voorschrijven van een anti-schimmelcrème voor de hand lag. De klachten breidden zich daarna uit naar de lippen, wat een symptoom kan zijn van een allergische reactie. Contact met een allergeen, een bestanddeel van een natuurlijke of kunstmatige stof kan een allergische reactie veroorzaken. De zwelling wordt veroorzaakt door overmatige ophoping van vocht in de intercellulaire ruimte, het weefsel buiten de bloedvaten. Waar vochtophopingen zich voordoen op plekken in het lichaam waar het weefsel niet erg stevig is, zoals de lippen, de tong, het zachte verhemelte, het gezicht of de darmen is de zwelling het meest opvallend. Waarschijnlijk was er in deze casus zelfs sprake van angio-oedeem. Dit wordt meestal veroorzaakt door

een allergische reactie op bepaald voedsel, zoals noten of aardbeien. Er zijn ook geneesmiddelen die erom bekend staan dat ze gezwollen lippen kunnen veroorzaken, zoals bepaalde antibiotica, niet-steroidale anti-inflammatoire geneesmiddelen (NSAID's) en bloeddrukmedicijnen (ACE-remmers). Bij angio-oedeem kan er sprake zijn van (forse) zwellingen aan oogleden, lippen (bovenlip en/of onderlip) en soms ook de tong. Een flinke zwelling van de tong of het zachte verhemelte is gevaarlijk, omdat de luchtweg verstopt kan raken en je daardoor kunt stikken. Niet verwonderlijk dat de patiënt de spoedeisende hulp hiervoor bezocht.

De behandeling voor gezwollen lippen en onderliggende aandoeningen hangt af van de oorzaak. Geneesmiddelen die kunnen worden voorgeschreven, zijn onder meer:

- Antihistaminica (onderdrukken allergische reacties);
- Anti-inflammatoire geneesmiddelen (corticosteroiden);
- Adrenaline-injecties, gebruikt bij levensbedreigende acute allergie (anafylaxie).

Het verhaal van deze casus staat niet op zich. Een zoektocht op internet levert samengevat de volgende klachten op die geassocieerd zijn met tandpasta: droog mondslijmvlies, opgezwollen tong en lippen, pijnlijke keel en tandvlees, vellen aan de binnenkant van de lippen, branderig gevoel aan de tong, blaasjes langs lippen in wangen en gehemelte (desquamatie), spruwachtige veranderingen, ontstoken speekselklier, verlies van smaak.

Allergie

Er zijn meerdere stoffen in tandpasta die een allergische reactie kunnen veroorzaken. Een speurtocht op PubMed naar case-reports leert dat vooral de smaakstoffen (peper)munt, spearmint en kaneel geassocieerd zijn met contactallergie. Ook Cocamidopropyl Betaine, een schuimmiddel, kan werken als een allergeen en komt niet alleen veel voor in tandpasta, maar ook shampoo, douchegel en zepen. Een enkel case-report beschrijft allergie voor triclosan en tinfluoride. De relatie metaal en allergische contactdermatitis is geen onbekend verschijnsel. Denk maar aan allergie voor het dragen van bepaalde sierraden. Een allergische reactie op tin is echter extreem zeldzaam.

Bij een allergie is het nodig om te achterhalen waar je allergisch voor bent. Het testen op allergie voor tandpasta door middel van plakproeven is niet eenvoudig. Het beoordelen van reacties is namelijk niet altijd eenduidig. Het kan moeilijk zijn om irritatiereacties te onderscheiden van allergische reacties. Potentiële allergenen kunnen bijvoorbeeld ook irriterend zijn voor de huid. Dit kan ertoe leiden dat er sprake is van vals-positieve uitkomsten. Om dit te voorkomen wordt dan gewerkt met verdunningen. Mocht de test een positief resultaat geven, dan is echter nog steeds niet duidelijk om welk specifiek ingrediënt van de tandpasta het gaat. Dat de patiënt van deze casus toevallig is gestopt met zijn eigen tandpasta en was overgegaan op die van zijn echtgenote maakt het wel heel erg aannemelijk dat hij allergisch was voor één van de bestanddelen van zijn eigen tandpasta.

Hoewel allergie voor ingrediënten van tandpasta zeldzaam is, is de boodschap die deze casus ons geeft dat mocht u een patiënt zien met vergelijkbare onverklaarbare problemen om dan niet vergeten te vragen of er recent op een andere tandpasta is overgestapt!

Laurens Tinsel en Fridus van
der Weijden vanuit Paro Praktijk
Utrecht.